

Udskriftsdato: 13. december 2025

2014/1 BRB 55 (Gældende)

Beretning over Forslag til folketingsbeslutning om nedsættelse af en udenrigskommission

Ministerium: Folketinget

Beretning

over

Forslag til folketingsbeslutning om nedsættelse af en udenrigskommission

[af Holger K. Nielsen (SF) m.fl.]

1. Udvalgsarbejdet

Beslutningsforslaget blev fremsat den 21. januar 2015 og var til 1. behandling den 20. marts 2015. Beslutningsforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Udenrigsudvalget.

Møder

Udvalget har behandlet beslutningsforslaget i 1 møde.

2. Politiske bemærkninger

Et flertal i udvalget (udvalget med undtagelse af S og RV) noterer sig udenrigsministerens bemærkninger under 1. behandling af B 55 den 20. marts 2015. V, DF, SF, EL, LA og KF er enige med udenrigsministeren i, at dansk udenrigspolitik skal bruges til at styrke vores sikkerhed, vores velstand og fremme vores værdier i verden, samt at det er afgørende, at dansk udenrigspolitik er i stand til hele tiden at tage bestik af forandringerne i vores omverden. Flertallet er også enige med ministeren i, at en »løbende tilpasning af vores udenrigspolitik og Udenrigsministeriets organisation er ikke kun nødvendig, men også uundgåelig, hvis vi skal varetage Danmarks udenrigspolitiske interessevaretagelse på den bedst mulige måde ...«. (Udenrigsministerens tale ved 1. behandling den 20. marts 2015). Flertallet anerkender, at der i de seneste år er taget en række initiativer, som løbende har forandret Udenrigsministeriet.

Flertallet konstaterer samtidig, at Danmark de seneste år er blevet konfronteret med en række nye udenrigspolitiske udfordringer. Det gælder ikke mindst følgende:

- En langt mere aggressiv russisk udenrigspolitik, som den har udmøntet sig i annekteringen af Krim, intervention i Østukraine og trusler imod europæiske lande. Det er vigtigt, at Danmark har en sammenhængende strategi i forhold til Rusland.
- En øget terrortrussel og opløsningstendenser i Mellemøsten i kølvandet på Det Arabiske Forår. De arabiske diktaturer blev ikke erstattet af demokratier. I stedet er der opstået et tomrum, som er udfyldt af radikale islamistiske grupper, ikke mindst ISIL. Det har samtidig medført en kompleksitet i konflikterne, som er særdeles vanskelig at adressere – både politisk og militært. Det forudsætter en sammenhængende strategisk tilgang til problemet.
- Uroen i Mellemøsten forventes ikke at standse foreløbig. Den er i vid udstrækning båret af religiøse konflikter, og det er vigtigt at have større klarhed over disse og at få en vurdering af de øvrige regionale sammenstød.
- Arktis har fået stigende udenrigspolitisk betydning på grund af klimaforandringerne. Danmark har gennem rigsfællesskabet store udenrigspolitiske interesser i at fastholde Arktis som et lavspændingsområde, hvor konflikter løses efter folkerettens principper.
- Vi oplever et stadig mere selvbevidst afrikansk kontinent, der ønsker at definere sig som andet og mere end modtagere af udviklingsbistand. En række afrikanske lande har en pæn økonomisk vækst og ønsker at spille en større politisk rolle i løsningen af egne problemer og i en bredere international kontekst.

- Forskydningen af de globale magtstrukturer har medført, at Kina er blevet både en økonomisk og politisk stormagt. Danmark har såvel en økonomisk som politisk interesse i et samarbejde med Kina, men vi er samtidig konfronteret med Kinas manglende demokrati og overholdelse af menneskerettigheder.

Flertallet finder, at implikationerne af denne nye udenrigs- og sikkerhedspolitiske virkelighed er vidtrækkende og bør give anledning til en sammenhængende strategisk tænkning af dansk udenrigspolitik.

Flertallet finder det vigtigt, at Danmark har en stærk udenrigstjeneste, som kan tiltrække kompetente medarbejdere og varetage danske interesser i udlandet. Udvalget kan konstatere, at der i de seneste år er gennemført betragtelige nedskæringer i Udenrigsministeriet. Flertallet anerkender, at også Udenrigsministeriet – som andre ministerier – må tilpasse sig nye økonomiske forudsætninger, men lægger vægt på, at der bør være sammenhæng mellem landets udenrigspolitiske ambitioner og de ressourcer, der skal sikre, at målsætningerne føres ud i livet.

Venstre, Dansk Folkeparti, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti ser frem til i Folketinget at modtage en grundig sikkerhedspolitisk analyse fra forsvarsministeren og udenrigsministeren inden sommerferien 2015, ikke mindst i lyset af at 2014 var et sikkerhedspolitisk skelsættende år, der bør give anledning til at stoppe op og analysere udviklingen.

Flertallet mener imidlertid, at der efter det kommende folketingsvalg bør iværksættes et yderligere analysearbejde, som kan grave et spadestik dybere med henblik på at få større klarhed over udfordringer, mål og midler i dansk udenrigspolitik. I arbejdet skal inddrages både eksperter og Folketingets partier. Flertallet mener, at bl.a. følgende temaer bør belyses:

- Udfordringer for dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik – Danmarks placering i en verden under forandring.
- Trusler for Danmarks sikkerhed.
- Udenrigs- og sikkerhedspolitiske værktøjer i »værktøjskassen« – sammenhængen mellem de forskellige instrumenter, og hvordan de kan bruges.
- Udenrigspolitiske prioriteringer, herunder af indsatsen i internationale fora.
- Sammenhængen mellem udenrigspolitik og andre politiske områder. Af særlig interesse vil være sammenhængen mellem udenrigspolitik og forsvarspolitik, men også områder som eksempelvis klima- og energipolitik, erhvervspolitik m.v. bør inddrages.
- Udenrigsministeriets ressourcesituation, herunder mulighederne for at tiltrække og fastholde kvalificerede medarbejdere.

Flertallet lægger vægt på, at arbejdet vil være færdiggjort inden udgangen af 2016.

Et mindretal i udvalget (S og RV) er enige i, at der er behov for, at Danmark løbende forholder sig til udviklingen i verden omkring sig, og at der gennemføres tilpasninger af Danmarks udenrigspolitik og Udenrigsministeriets organisation, som tager højde for den udvikling. Mindretallet erindrer om, at der gennem de sidste 10 år er gennemført en række analyser og tilpasninger af Udenrigsministeriet og dansk udenrigspolitik, og at det også vil være tilfældet fremover, som med den sikkerhedspolitiske analyse, der bliver lagt frem inden sommer. Socialdemokratiet og Det Radikale Venstre understreger samtidig, at det i henhold til grundloven er regeringens prærogativ at føre rigets udenrigspolitik.

P. u. v.

Per Stig Møller

Udvalgsformand

Oversigt over bilag vedrørende B 55

Bilagsnr.	Titel
1	Udkast til beretning fra SF